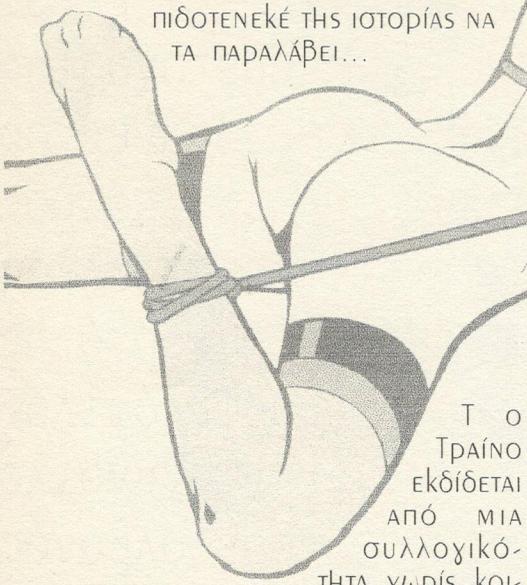

ΚΑΠΟΙΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΦΟΡΑ ΔΕΝ ΚΑΤΑΦΕΡΑΜΕ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ. ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ ΜΑΣ. ΤΟ ΠΑΞΛ ΕΡΓΑΣΙΑ ΛΕΙΠΕΙ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ QUIZ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΕΙΝΑΙ: ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΊΛΙΤΣ ΟΥΛΙΑΝΟΦ ΛΕΝΙΝ, Ο ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΤΟ ΒΡΗΚΕ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΗΝ ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΟΥ, ΑΣ ΠΕΡΑΣΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΚΟΥΠΙΔΟΤΕΝΕΚΕ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑ ΤΑ ΠΑΡΑΛΑΒΕΙ...

Τ Ο ΤΡΑΙΝΟ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΙΑΦΩΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ, ΣΤΗΝ ΒΑΣΗ ΟΣΩΝ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ.

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΦΕΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΦΕΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΟΣ.

ΔΕΝ ΑΝΑΧΝΗΡΙΖΟΥΜΕ ΚΑΜΜΙΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ, ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ ΕΙΝΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΓΙΑ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΧΡΗΣΗ.

ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΜΕ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΟ ΝΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΟΤΙ ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ, ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η ΜΑΧΑΖΑΚΙ ΤΡΙΤΩΝ.

ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ, ΠΡΑΓΜΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΟΤΙ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΑ ΒΑΖΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΣΕΠΗ ΜΑΣ.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΜΠΑΪΝΟΥΝ ΩΣ ΕΧΟΥΝ Η ΚΑΘΟΛΟΥ.

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, Η ΚΡΙΤΙΚΗ, Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΑΠΟ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΕΣ.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Τ.Θ. 1013 Τ.Κ. 71001 ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ.

“ΧΑΙΡΕ, ΚΑΙΣΑΡ...”

“Η κοινωνία διαθέτει ακόμα αντιστάσεις”... “ο λαός έδειξε ότι δεν κοιμάται”... “η αλαζονεία της εξουσίας δέχτηκε ράπισμα”...

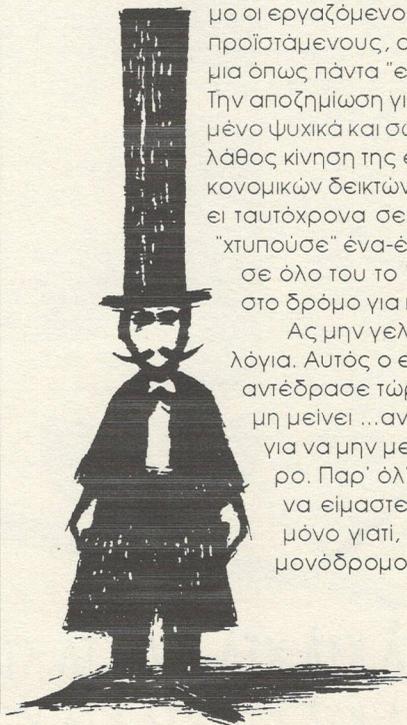
Αυτά και πολλά ηχηρά και νταβραντισμένα λόγια ακούστηκαν από πολλά στόματα και άλλες τόσες οθόνες τις τελευταίες μέρες, σε σχέση με την “μεγαλειώδη εγρήγορση” του “ελληνικού λαού” για το φλέγον ζήτημα του ασφαλιστικού. Η Αριστερά φιλοπανυγυρίζει για το γίγαντα που ξύπησε, οι συνδικαλιστές αισθάνονται ξανά πολέμαρχοι-ηγέτες της στρατιάς των εργαζομένων, ο “προοδευτικός” Τύπος επικαίρει γιατί ο κόσμος έχει ακόμα αντανάκλαστικά και το γαϊτανάκι συνεχίζεται. Μέχρι, αργά ή γρήγορα, να περάσει και αυτό το “αντιλαϊκό” μέτρο -με τον ένα ή τον άλλο απ’ τους γνωστούς τρόπους- κι όλοι να λουφάζουν ξανά στην απογοήτευση ή στα απορημένα βλέμματα που αναπόφευκτα οδηγούν οι αποσπασματικές αντιδράσεις σε ...αποσπάσματα των σχεδίων του αυτοκράτορα. Και ξανά, να αποτελματωθούμε από το “Χαίρε Καίσαρ, οι μελλοθάνατοι φωνασκούν” στο “οι μελλοθάνατοι συναινούν” (με ΜΑΤ ή χωρίς)...

Σκοπός αυτού του σχολίου δεν είναι να ειρωνευτεί τις κινητοποιήσεις που δεν στοχεύουν στην ...επανάσταση, κατά την συνήθη υπεροπτική στάση του αντιεξουσιαστικού χώρου. Αντίθετα θεωρούμε ότι η απουσία του εν λόγω χώρου και λόγου από τέτοιες κοινωνικές εντάσεις είναι τόσο εσφαλμένη όσο και τραγική. Άλλοι όμως θα επικεντρωθούμε: στο γεγονός ότι φτάσαμε στο σημείο οι διαδηλώσεις, η κάθοδος στους δρόμους, η όποια “αγωνιστική διάθεση”, οι 120.000(!) κόσμου στην Αθήνα και οι υψωμένες γροθιές να απεικονίζουν εύγλωπτα το άκρως αντίθετο απ’ αυτό που αφελώς ή παραπειστικά πάνε να περάσουν οι συνδικαλιστές και τα ΜΜΕ με τους διθυράμβους τους: την ΙΔΙΩΤΕΥΣΗ και τη ΜΙΣΕΡΙΑ μιας ξιπασμένης κοινωνίας, που αδιαφόρησε κατα τ’ άλλα σχεδόν ολότελα για τον τρομονόμο, το νομοσχέδιο για τις διαδηλώσεις και τους μετανάστες. (για να μην πούμε και τα λευκά κελιά στην Τουρκία), για ό,τι εν γένει δεν θεωρεί -γιατί δεν καταλαβαίνει ή δεν θέλει να καταλάβει- ότι αγγίζει την πάρτη της. Όλες αυτές οι μάζες που συνωστίσθηκαν στις διάφορες πόλεις ήταν ένα άθροισμα ατόμων το καθένα για τον εαυτό του και τα κεκτημένα “του” (που ούτε καν έχει την γνώση ή την μνήμη ότι τα “κεκτημένα” αυτά προήλθαν από αγώνες ανθρώπων οργανικά συνδεδεμένων σε συμπαγή σύνολα με βάση την κοινή συνείδηση των κοινών συμφερόντων στο απώτερο παρελθόν)...

Κι έτσι, είδαμε να κατεβαίνουν ...μαχητικά στο δρόμο οι εργαζόμενοι με ...τ’ αφεντικά, οι υπάλληλοι με τους προϊστάμενους, οι πωλητές με τους ιδιοκτήτες κλπ, για μια όπως πάντα “εθνική” συνεννόηση και για ποιο θέμα; Την αποζημίωση για την σπαταλημένη “ζωή” και το διαλυμένο ψυχικά και σωματικά εαυτό τους, ήτοι τη σύνταξη. Η λάθος κίνηση της εξουσίας (λόγω πίεσης χρόνου και οικονομικών δεικτών προσταγών) ήταν ότι πήγε να επιβάλει ταυτόχρονα σε όλους το νέο ασφαλιστικό. Γιατί, αν “χιτυούσε” ένα-ένα κάθε κλάδο, θα φαινόταν ο “λαός” σε όλο του το “μεγαλείο”: κανείς δεν θα κατέβαινε στο δρόμο για κανένα.

Ας μην γελιόμαστε λοιπόν από τις εικόνες και τα λόγια. Αυτός ο επαναστατημένος μικροαστισμός που αντέδρασε τώρα, το έκανε λόγω της ανασφάλειας μη μείνει ...ανασφάλιστος. Κατέβηκε συνταγμένος για να μην μείνει “α-σύντακτος”. Τίποτε περισσότερο. Παρ’ όλ’ αυτά, επιμένουμε: εμείς θα έπρεπε να είμαστε εκεί. Για πολλούς λόγους. Έστω και μόνο γιατί, αν το καλοσκεφτείς, κάτι τέτοιο είναι μονόδρομος. Και ο νούν νοείτω.

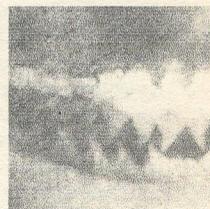
ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ...

Το πανεπιστήμιο, στην μορφή που υπάρχει σήμερα είναι θεσμός αστικός και με πρωταρχικό στόχο την διάδοση και διαφύλαξη των αξιών του αστικού φιλελευθερισμού. Στις φλέβες των πρώτων φοιτητών μπορεί να μην έρεε γαλάζιο αίμα, στα μυαλά τους όμως κυριαρχούσαν αυτές ακριβώς οι αξίες. Η διαρκής και ανεξάρτητη αναζήτηση της γνώσης με στόχο την ανακάλυψη της αλήθειας, η υπεράσπιση της ελευθερίας της έκφρασης, η ιδεολογία της ανάγκης για συνεχή πρόοδο. Το προ-αστικό πανεπιστήμιο ήταν μάλλον φαινόμενο περιθωριακό και συνδεδεμένο με τα θρησκευτικά κινήματα της δύσης. Το μαζικό πανεπιστήμιο, δηλαδή η αθρόα είσοδος φοιτητών στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση με στόχο να καλυφθούν οι ανάγκες της κυρίαρχης τάξης για εξειδικευμένα στελέχη που προορίζονται να επανδρώσουν τον ταχύρρυθμα αναπτυσσόμενο παραγωγικό μηχανισμό, είναι φαινόμενο μεταπολεμικό στον δυτικό κόσμο. Δικαίωμα "συμμετοχής" σ' αυτό το φαινόμενο απέκτησαν και τα κατώτερα οικονομικά στρώματα τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα "ευνοημένα" από τις ρυθμίσεις του κράτους πρόνοιας, της μορφής κράτους δηλαδή που αναπτύχθηκε απ' το σύστημα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, για να καταστείλει τις κοινωνικές διεκδικήσεις, που αμφισβητούσαν την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, αυτών ακριβώς των στρωμάτων.

Το φοιτητικό ζήτημα, προσδιορισμένο ως ριζική αμφισβήτηση της δομής της καπιταλιστικής εκπαίδευσης, και ταυτόχρονα ως ολική αμφισβήτηση του κοινωνικού συστήματος που παράγει αυτήν την εκπαίδευση, έχει μια ιστορία (όχι όμως με την έννοια της αδιάσπαστης συνέχειας του γεγονότος, αλλά με την έννοια της χρονικής εντόπισης της στιγμής ρήξης των κατεστημένων αντιλήψεων), σαράντα χρόνων. Η προϊστορία του φοιτητικού ζητήματος αφορά είτε συνδικαλιστικές ασκήσεις συντεχνιακού χαρακτήρα, είτε εμπλοκή των φοιτητών στην κοινωνική κίνηση με ρόλο "πέμπτου τροχού της αμάξης".

Έτσι μετά τα τέλη της δεκαετίας του '70 (σε κάποιες χώρες πολύ νωρίτερα), αρχίζει η μετά-ιστορία του φοιτητικού ζητήματος, που μοιάζει σε πολλά με την προ-ιστορία του, πράγμα όμως που μόνο σχηματικά μπορούμε να πούμε, αφού υπάρχει ακόμα η καταλυτική επίδραση της ενδιάμεσης περιόδου. Η αποδοχή της ήττας, η οπισθοχώρηση, η επιστροφή στον συντεχνιασμό με την άνευ όρων παράδοση της πλειοψηφίας των φοιτητών στον συνδικαλισμό των κομματικών επαγγελματιών. Ωστόσο η εξέλιξη αυτή δεν ήταν άσχετη με την εξέλιξη της κοινωνίας την ίδια περίοδο.

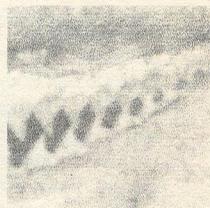
Σήμερα ο ρόλος της ανώτατης εκπαίδευσης στο δυτικό κόσμο (και στην Ελλάδα) έχει επαναπροσδιοριστεί. Η πρώτη αλλαγή συνίσταται στην υιοθέτηση εκ μέρους της μιας εξωστρέφειας με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Το πανεπιστήμιο δεν έχει πια την ανάγκη να προβάλλει ως θεματοφύλακας των αστικών αξιών, αλλά έχει μετατραπεί σε μια τεράστια επιχείρηση, τμήμα του παραγωγικού μηχανισμού, ιδιωτικού και κρατικού. Όλο και περισσότερο, ιδιωτικές εταιρίες εισβάλλουν με διάφορους τρόπους μέσα στις σχολές και αναλαμβάνουν διάφορες ευθύνες, όπως χρηματοδότηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας, υποτροφίες φοιτητών σε συγκεκριμένες σχολές αιχμής, χορηγίες πρακτικής άσκησης (βλέπε Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. κ.τ.λ.). Έτσι η επιστημονική έρευνα προσανατολίζεται προς την κατεύθυνση της συσσώρευσης κέρδους για τις καπιταλιστικές επιχειρήσεις υπό την αιγίδα των οποίων διεξάγεται. Είναι ηλίου φαεινότερο ότι οι σκοποί των καπιταλιστικών επιχειρήσεων (και άρα της επιστημονικής έρευνας) δεν έχουν καμιά σχέση με τις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες. Παράλληλα, περιθωριοποιείται κάθε κλάδος γνώσης και έρευνας, ή εμποδίζεται κάθε ανεξάρτητο τμήμα έρευνας, που αφενός δεν μπορεί να λειτουργήσει ως πηγή κέρδους για το κεφάλαιο, ή ακόμα που είναι ενάντια στα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης πραγμάτων.

Η ανάδειξη του φοιτητικού ζητήματος ως όψη της καπιταλιστικής κρίσης, έγινε από τον ίδιο τον κόσμο που βρισκόταν μέσα στους χώρους που έμπαινε αυτό το ζήτημα, δηλαδή από την φοιτητική κοινότητα. Υπάρχει μια τάση κληρονομημένη από τον παραδοσιακό μαρξισμό να ορίζεται αυτός ο κόσμος ως φοιτητικό κίνημα. Ωστόσο λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που συμπυκνώνει αυτή η κοινωνική φιγούρα που λέγεται φοιτητής (όπως για παράδειγμα η προσωρινότητα του ρόλου του), μπορούμε να μιλάμε μόνο για ένα κόσμο που σε συγκεκριμένες στιγμές λειτούργησε μέσα σε κινηματικές διαδικασίες με σχετικά ξεκαθαρισμένους στόχους (τα πράγματα διαφέρουν αν μιλήσουμε για άλλες κοινωνικές κατηγορίες).

Όπως και να 'χουν τα πράγματα, σε διάφορους χρόνους και σε διάφορους χώρους των δεκαετιών '60 και '70, τμήματα του φοιτητικού κόσμου λειτούργησαν σε μια κατεύθυνση ολικής ρήξης με την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, γεγονός που δημιούργησε ένα καινούργιο φανταστικό στα μυαλά της επαναστατικής κριτικής: για τον προνομιακό χαρακτήρα του πανεπιστημιακού χώρου στην διάδοση των ιδεών της κοινωνικής απελευθέρωσης και στην στράτευση ατόμων σ' αυτή την κατεύθυνση.

Αυτές οι ρήξεις που εκφράστηκαν πολλές φορές με τρόπο αιφνίδιο, βίαιο και ρηζικέλευθο, πέτυχαν πολλές νίκες σε όλα τα επίπεδα -ειδικά όταν συνδέθηκαν με ευρύτερα τμήματα του κοινωνικού συνόλου- απέτυχαν όμως να κερδίσουν τον πόλεμο με τον καπιταλιστικό κόσμο.

Το δεύτερο κεντρικό χαρακτηριστικό του σημερινού πανεπιστημίου είναι η επίθεση του προς τα έσω. Επιφορτισμένο από το καπιταλιστικό σύστημα να παράγει μαζικά και σε μικρό χρόνο, στελέχη άκρως εξειδικευμένα, που θα χρησιμοποιηθούν στην λειτουργία της καπιταλιστικής μηχανής, **επιχειρείται μια διαδικασία εντατικοποίησης των σπουδών**, που στην Ελλάδα τείνει πάλι εδώ και κάμποσο καιρό την πλήρη υλική της υπόσταση. Η εντατικοποίηση αυτή συνίσταται στην δημιουργία μιας σειράς εμποδίων και δυσκολιών στην ροή των σπουδών για το πτυχίο. Για παράδειγμα εισάγονται κύκλοι σπουδών (δηλαδή ελάχιστος αριθμός μαθημάτων που πρέπει να περάσει κάποιος για να πάει στο επόμενο εξάμηνο), αλυσίδες προαπαιτούμενων μαθημάτων (δεν παίρνει κάποιος το μάθημα του επόμενου εξαμήνου μιας συγκεκριμένης σειράς ενός γνωστικού αντικείμενου αν δεν περάσει το αντίστοιχο μάθημα της ίδιας σειράς του προηγούμενου εξαμήνου), αμίκρυνση εξεταστικών περιόδων, αύξηση του αριθμού των προπτυχιακών μαθημάτων, πολυδιάσπαση των γνωστικών αντικειμένων, εισαγωγή κατεύθυνσης ειδίκευσης από τα πρώτα έτη σπουδών, κ.λ.π.. Γενικά το καπιταλιστικό κράτος φροντίζει, αφενός να αναπαράγει γρήγορα έμπυχο υλικό χρήσης και αφετέρου να μειώσει όσο το δυνατό περισσότερο το κόστος της δήμεν δωρεάν παιδείας, με το οποίο το φόρτωσε το μαζικό πανεπιστήμιο από την προηγούμενη περίοδο. Επίσης φροντίζει να πετάξει στην άκρη τους άχρηστους και μη παραγωγικούς που αδυνατούν, ή δεν θέλουν να ενταχθούν στη νέα κατάσταση.

Ωστόσο το πανεπιστήμιο είναι υποχρεωμένο ως καπιταλιστικός θεσμός, να διέλθει κι αυτό μέσα από το λαβύρινθο της κρίσης της καπιταλιστικής κοινωνίας. Κι αν πριν από κάποια χρόνια (όταν άρχιζε δηλαδή η ιστορία του φοιτητικού ζητήματος), η κρίση αυτή ήταν κρίση ταυτότητας και συνέπειας σε σχέση με τις βασικές του αρχές σήμερα είναι και κρίση αποτελεσματικότητας. Να διευκρινίσουμε τι εννοούμε. Πριν από 40 χρόνια τα πιο καλά μυαλά της επαναστατικής θεωρίας μπορούσαν βέβαια να ισχυρίζονται, ότι η κεντρική αντίφαση του πανεπιστημίου ήταν ανάμεσα στην αναζήτηση της *ουσιαστικής* γνώσης (δηλαδή της γνώσης που προωθεί τις κοινωνικές ανάγκες και την αλήθεια) από τους πιο κριτικούς φοιτητές, και στην *παρεχόμενη* γνώση από την καπιταλιστική εκπαίδευση, που εξυπηρετεί τα συμφέροντα του καπιταλιστικού κράτους και του κεφαλαίου. Σήμερα όμως το κέντρο βάρους της αντίφασης έχει μετατοπιστεί σε αυτό που ονομάζουμε **κρίση αποτελεσματικότητας**. Δηλαδή αδυναμία της καπιταλιστικής κοινωνίας να υλοποιήσει τους σκοπούς με τους οποίους έχει επιφορτίσει το πανεπιστήμιο. Πιο απλά: αδυναμία του κράτους να διασφαλίσει ένα εργασιακό μέλλον στα εξειδικευμένα στελέχη που δημιουργεί ο πανεπιστημιακός μηχανισμός. Αυτή η αδυναμία αντανακλάται στο φαινόμενο της ανεργίας, που είναι φαινόμενο ιστορικά καινούργιο στην ένταση που εμφανίζεται σήμερα, διάρκειας 20 χρόνων, από τότε που άρχισε η ύφεση της καπιταλιστικής οικονομίας στον καπιταλιστικό κόσμο (αποτελεσματικά των πετρελαϊκών κρίσεων των '70s κλπ.).

Σήμερα το μαζικό πανεπιστήμιο παράγει μαζική ανεργία. Χωρίς να έχουμε υπόψη μας συγκεκριμένες στατιστικές μελέτες, γνωρίζουμε ωστόσο ότι αυτό το χαρτί που παίρνει κάποιος από τις ανώτερες και ανώτατες σπουδές έχει πρακτικά πολύ μικρή αξία στην πιάτσα της καπιταλιστικής αγοράς εργασίας. Και αυτό όχι μόνο σήμερα αλλά εδώ και τουλάχιστον 15 χρόνια. Μάλιστα όταν το ελληνικό κράτος αποφάσισε να διευθετήσει αυτό το φαινόμενο σε έναν κεντρικό τομέα της καπιταλιστικής παραγωγής, όπως είναι η εκπαίδευση, να ελέγξει δηλαδή την κρίση που υπέβασκε δημιούργησε το διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. για τους εκπαιδευτικούς, διαγωνισμός που στην πρώτη του τουλάχιστον διεξαγωγή πήρε τα ριζοσπαστικά κοινωνικά χαρακτηριστικά που ζήσαμε όλοι έξω από τα εξεταστικά κέντρα τον Ιούνιο του '98.

...ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Μέσα σε αυτό το κοινωνικό κλίμα και έχοντας ξεκαθαρίσει χωρίς περιστροφές το ρόλο που καλείται να παίξει σήμερα το πανεπιστήμιο τόσο προς την κοινωνία όσο και προς τους φοιτητές (σε ένα αμφιθέατρο πριν κάποια χρόνια ένας πανεπιστημιακός καθηγητής από αυτούς που ετοιμάζονται να προταθούν για Νόμπελ βιολογίας σύντομα, μας έλεγε: "μαλάκας" είμαι να πάρω αυτό το ερευνητικό πρόγραμμα που πριμοδοτείται μόνο με 10 εκατομμύρια δραχμές;") ο φοιτητικός κόσμος έχει κι αυτός σιγά-σιγά προσαρμοστεί σε αυτό το κλίμα, απεγκδυόμενος τις δάφνες της προηγούμενης περιόδου. Ειδικά στην Ελλάδα αρνούμενος τις δάφνες των "ηρωικών" χρόνων της μεταπολίτευσης όπου το *life style* των φοιτητών ήταν η αριστερή πολιτικοποίησή τους.

Μιλώντας για τους σημερινούς φοιτητές θα ήταν αδιανόητο να τους αντιμετωπίσουμε έξω από τις κοινωνικές συνθήκες που περιγράψαμε. Ωστόσο οφείλουμε αν θέλουμε να μιλάμε με ρεαλιστικούς όρους να αρνηθούμε το λάθος στο οποίο έχει υποπέσει πολλές φορές ακόμα και η ριζοσπαστική κριτική, υποθέτοντας ότι οι φοιτητές είναι ομοιογενής ομάδα. Στην πραγματικότητα υπάρχουν δυο κατηγορίες φοιτητών με πολλά κοινά χαρακτηριστικά και μια σημαντική μειοψηφική τάση που διαφέρει ριζικά από τις προηγούμενες. Οι κατηγορίες αυτές δεν υπόκεινται σε κοινωνικά-οικονομικά κριτήρια αλλά μάλλον σε κριτήρια ψυχολογικά. Επίσης δεν έχουν την έννοια του αμετάβλητου, αφού εμφανίζουν αρκετή κινητικότητα μεταξύ τους, και βέβαια δεν χρησιμοποιούνται εν είδει απόδοσης μιας ταυτότητας διαφοροποίησης.

Σχηματικά λοιπόν, στην πρώτη κατηγορία θα κατατάζουμε αυτούς που θα ονομάσουμε "σπασίκες", στη δεύτερη τους κυνικούς και στην τρίτη τους ριζοσπάστες.

Οι "σπασίκες" αποτελούν μάλλον μειοψηφία στο πανεπιστήμιο. Είναι οι φοιτητές που έχουν αποδεχτεί το εκπαιδευτικό σύστημα όπως είναι, όπως και την κοινωνία που το παράγει. Γι' αυτούς το μόνο που έχει σημασία είναι η παρακολούθηση όλων των μαθημάτων (και φυσικά οι σημειώσεις σε κάθε μάθημα), το καθημερινό διάβασμα, η όσον το δυνατόν καλύτερη απόδοση στις εξετάσεις. Δεν τους ενδιαφέρει αν κάτι δεν πάει καλά με το εκπαιδευτικό σύστημα, πολλές φορές μάλιστα δεν τους έχει καν περάσει από το μυαλό ότι κάτι δεν πάει καλά. Η φιλοδοξία τους είναι η όσο το δυνατόν γρηγορότερη περάτωση των όποιων σπουδών τους με την όσο το δυνατό ψηλότερη βαθμολογία, που υποθέτουν ότι θα τους διασφαλίσει μια θέση στις ανώτερες βαθμίδες του παραγωγικού μηχανισμού. Πάντως τελευταία ανακαλύπτουν ότι παρόλες τις προσπάθειες τους, ο βαθμός του πτυχίου δεν επαρκεί, γι' αυτό στρέφονται προς μεταπτυχιακά προγράμματα, διπλωματικές εργασίες κ.λ.π. Βέβαια είναι αλήθεια ότι προορίζονται από το σύστημα (με υποτροφίες κ.λ.π.) για τις ανώτερες (ή τις μόνες θέσεις πια) του παραγωγικού μηχανισμού. Ενοείται φυσικά ότι είναι ενάντιοι σε κάθε φοιτητική κινητοποίηση, ακόμα και συντεχνιακού χαρακτήρα, προκειμένου να μην χάσουν κανένα μάθημα.

Η δεύτερη και συντριπτικά μεγαλύτερη κατηγορία φοιτητών είναι αυτοί που ονομάσαμε **κυνικοί**. Αυτοί οι φοιτητές έχουν καταλάβει ότι κάτι δεν πάει καλά, αλλά είτε πιστεύουν ότι δεν μπορεί να γίνει τίποτα για να αλλάξει η κατάσταση, είτε ότι μπορεί να γίνει κάτι μόνο με μια ατομικιστική στάση συμπεριφοράς. Σε κάθε περίπτωση δεν είναι έτοιμοι να δεσμευτούν για τίποτα, παρά μόνο σε ειδικές καταστάσεις. Προσπαθούν να παρακολουθούν τα μαθήματα και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των προγραμμάτων σπουδών, αν και αναγνωρίζουν πολλές φορές την έλλειψη οποιασδήποτε ουσίας, ή πραγματικού ενδιαφέροντος σε ότι διδάσκονται. Έχουν στο στόχαστρό τους, τους "σπασίγκλες" και παραμυθιάζονται με την ιδέα των "φοιτητικών" χρόνων, ιδέα που βασίζεται στην αντίληψη τώρα που είμαστε φοιτητές ας περάσουμε όσο καλύτερα μπορούμε, γιατί μετά ακολουθούν οι υποχρεώσεις της ζωής". Ο σκληρός πυρήνας της ιδεολογίας τους είναι η ανευθυνότητα και η πιο συνηθισμένη μορφή που λαμβάνει είναι η ανεμελιά. Ανεμελιά που συνήθως αποτυπώνεται με φολκλορικό τρόπο: μικρές παρέες γύρω από κάποιον που παίζει κιθάρα και με ένα γλυκανάλατο σύννεφο να περιφέρεται στην ατμόσφαιρα. Είναι έτοιμοι να υπερασπιστούν τα στενά συντεχνιακά τους συμφέροντα (κουπόνια σίτισης, μείωση ύλης εξετάσεων, μείωση του εισιτηρίου των δρομολογίων) ακόμα και με δυναμικό τρόπο, αρκεί να μην διακυβεύσουν ούτε στο ελάχιστο τίποτα. Συνήθως δεν στρατεύονται σε παρατάξεις, ή στρατεύονται σε παρατάξεις που δεν απαιτούν απ' αυτούς ούτε να σκέφτονται πολύ, ούτε να πράξουν κάτι, αλλά διατηρούν την δυνατότητα να ανταλλάσσουν την στράτευση τους με διάφορα ρουσφέτια. (Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν συνήθως οι "επαγγελματίες συνδικαλιστές"). Οι πιο πολλοί (οι μη κομματικοί) αναμασούν συνεχώς κλισέ φράσεις ρηχής αμφισβήτησης, όπως "όλοι το ίδιο είναι" και "δεν πρόκειται ποτέ να γίνει τίποτα". Κάποιοι από αυτούς, οι πιο ευαίσθητοι, είναι μέλη της Greenpeace (ή της Διεθνούς Αμνηστίας) και φροντίζουν να πληρώνουν τακτικά την συνδρομή τους. Παρακολουθούν με φανατισμό ταινίες του Χόλυγουντ, διαβάζουν fast-reading λογοτεχνία γιατί "δεν μπορούν να σκέφτονται πολύ", ενώ η Ελευθεροτυπία καμιά φορά, το Βήμα και η Καθημερινή της Κυριακής, είναι οι εφημερίδες που κάνουν σουξέ σ' αυτή την κατηγορία. Προσαρμόζονται με μια σχετική καθυστέρηση στην επιχείρηση εντατικοποίησης των σπουδών, πράγμα που δεν τους πολυαρέσει (αφού μερικές ώρες που θα περνούσαν στο κυλικείο παίζοντας τάβλι γίνονται διάβασμα), αλλά "τι να γίνει αφού έτσι είναι τα πράγματα". Τέλος είναι έτοιμοι να λαιοδηθούν τους "σπασίγκλες" για την συμπεριφορά τους, αλλά μπορούν να τους αναγνωρίσουν πολλά άλλοι, αφού όλο και περισσότερο τείνουν να τους μοιάσουν στον τρόπο σκέψης.

Η τρίτη κατηγορία φοιτητών, οι **ριζοσπάστες**, είναι αριθμητικά σχεδόν ίση με την πρώτη, αλλά με τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά. Είναι οι φοιτητές που περνώντας μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία απέκτησαν την δυνατότητα να την κρίνουν και να κατανοήσουν τον παραλογισμό που κουβαλάει. Οι πιο διεισδυτικοί από αυτούς έχουν κατορθώσει να συνειδητοποιήσουν, ότι ο παραλογισμός της εκπαίδευσης είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένος με τον παραλογισμό της καπιταλιστικής κοινωνίας, που παράγει αυτή την εκπαίδευση. Και αυτό τον παραλογισμό έχουν άπειρες ευκαιρίες να τον συναντήσουν καθημερινά μπροστά τους. Πρώτα από όλα στην αξία και στο κατά πόσο διατηρεί κάποιον νόημα η γνώση που τους παρέχεται, γνώση άκρας εξειδικευμένη τις περισσότερες φορές και αρθρωμένη γύρω από ένα σύνολο άσχετων και άχρηστων πληροφοριών (και βασισμένη στην έσχατη ανούσια λεπτομέρεια ενός αντικείμενου, στην οποία ξόδεψε όλη του την ζωή κάποιος καθηγητής). Γνώση που όχι μόνο δεν χρησιμεύει για την αναζήτηση της αλήθειας, αλλά τις περισσότερες φορές στοχεύει στην συγκάλυψη της. Γνώση τέλος, που δεν έχει καμία σχέση με τις ανθρώπινες ανάγκες, αλλά αντίθετα χρησιμεύει μόνο στην δημιουργία πλαστών αναγκών, που η ικανοποίησή τους θα γίνει κέρδος για το κεφάλαιο.

Είναι αλήθεια ότι οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας εκφράζονται μέσα από τις πιο ριζοσπαστικές ομάδες, ή μένουν στο περιθώριο, αναγνωρίζοντας την δυσκολία του εγχειρήματος της πολιτικής πράξης υπό τις υπάρχουσες συνθήκες. Σε σχέση με το εργασιακό τους μέλλον δεν έχουν αυταπάτες. Αφενός έχουν κατανοήσει ότι οι πιθανότητες να ασχοληθούν με το αντικείμενο των σπουδών τους είναι ελάχιστες, αφετέρου πολλοί έχουν συνειδητοποιήσει ότι η όποια δουλειά βρουν, θα υπόκειται στην ίδια αλλοτρίωση που χαρακτηρίζει και την εκπαιδευτική διαδικασία. Γι' αυτό δεν παθιάζονται με τα συνθήματα που διαδίδει η αριστερά για το "δικαίωμα στην δουλειά".

Η πραγματικότητα είναι ότι η επίδραση αυτής της κατηγορίας των φοιτητών, τόσο στα πανεπιστημιακά όσο και στα κοινωνικά πράγματα είναι σήμερα μάλλον μικρή, με λίγες εξαιρέσεις. Σε κάποιες γωνίες του κόσμου όμως, όπως μαθαίνουμε έξω από τις οδούς της επίσημης πληροφόρησης, η επίδραση τους δεν είναι καθόλου αμελητέα. Ένα τέτοιο παράδειγμα υπήρξε πέρσι, με την κατάληψη του πανεπιστημίου του Μεξικού (UNAM) για έντεκα ολόκληρους μήνες, ενάντια στα σχέδια του μεξικάνικου κράτους για αναδιάρθρωση στην ανώτατη εκπαίδευση.

Η κρίση μέσα από την οποία διέρχεται το σημερινό πανεπιστήμιο είναι περισσότερο από ποτέ φανερό ότι είναι κρίση της καπιταλιστικής κοινωνίας. Ο τρόπος που εκδηλώνεται αυτή η κρίση σήμερα, έχει μετατοπίσει την κριτική που ασκείται στο πανεπιστήμιο από την *κριτική της γνώσης στην κριτική της αποτελεσματικότητας*. Αυτή η εξέλιξη έχει σημαίνει μια σαφή υποχώρηση της αυθεντικής κριτικής σκέψης και πράξης, και έχει δώσει την ευκαιρία στην αριστερά να βρίσκει πρόσφορο έδαφος να διαδίδει αναχρονιστικά συνθήματα, όπως το "δικαίωμα στην δουλειά", και με αυτό τον τρόπο να αποπροσανατολίζει από την αλήθεια πολλούς φοιτητές που -και με δική τους ευθύνη- γίνονται βορά στις ορέξεις της. Οι φοιτητές και οι ριζοσπαστικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στα πανεπιστήμια, οφείλουν να κάνουν όσο γίνεται πιο φανερή την κρίση του σημερινού πανεπιστημίου με τον τρόπο που θα συμβάλλει στην κατεύθυνση της συνολικής κοινωνικής απελευθέρωσης, και να καταδεικνύουν κάθε στιγμή τόσο την ηλιθιότητα που υποκρύπτει ο κυνισμός, όσο και τα αδιέξοδα της αδιαφορίας, ή της ψευδο-απογοήτευσης. Επίσης πρέπει να κατεδαφίζουν την λογική της αριστεράς που εκφράζεται μέσα από συνθήματα, όπως αυτό που αναφέραμε.

Επιπλέον σε ένα πιο αφηρημένο πεδίο, όταν αναγνωρίζεις κάποιον σαν αντίπαλο, αναγνωρίζεις επίσης και τις αιτίες που ο άλλος είναι αντίπαλος σου -όπως το λένε και για τον πόλεμο "αντίθετα εθνικά συμφέροντα", εξίσου σεβαστά και τα δύο, και ο καλύτερος ας νικήσει- όταν όμως δεν τον αναγνωρίζεις σαν τέτοιο σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζεις, ότι δεν παραδέχεσαι τους λόγους για τους οποίους ο άλλος είναι αντίπαλός σου. Σε πολιτικοκοινωνικό επίπεδο αυτό δεν είναι παρά μια προσπάθεια απόκρυψης των αιτιών, κατά μια άλλη έννοια είναι μια θρασύτητα: "δεν έχουμε εχθρούς, άρα έχουμε απόλυτη αποδοχή" ή/και "έχουμε απόλυτη αποδοχή, άρα δεν έχουμε εχθρούς". Επομένως -και μιλώντας στο κοινωνικό πεδίο, ή αν θέλετε σ' αυτό του ταξικού ανταγωνισμού- μη αναγνωρίζοντας η κυρίαρχη τάξη τον ανταγωνισμό της άλλης τάξης, φυσικά δεν τον απαλείφει, αλλά τουλάχιστον θολώνει τις αιτίες του ανταγωνισμού, ο οποίος υπάρχει παντού, εμποδίζοντας έτσι την **συνειδητοποίηση** -απαλείφοντας με άλλα λόγια τη συνείδηση. Ένα παράδειγμα, η κλασική φιγούρα του αφεντικού που διαλαλεί το πόσο οικογενειακή είναι η επικήρυσή του, ο υπάλληλος αν το δούμε αντικειμενικά έχει μια σχέση ανταγωνισμού με το αφεντικό του, αποδεκόμενος όμως ο υπάλληλος την "οικογενειακότητα" παύει να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ανταγωνιστικά ως προς το αφεντικό, εξαλείφοντας έτσι την συνειδητοποίηση του ανταγωνισμού. Κάνοντας την αναγωγή σε κοινωνικό επίπεδο θα δούμε ότι αυτό συμβαίνει στο σύνολο της κοινωνίας όχι ήδη επιτευγμένο -αν είναι δυνατόν!- αλλά σαν απόπειρα, σαν βασική επιδίωξη.

Επιπλέον μιλώντας για κοινωνικό ανταγωνισμό, ο χαρακτηρισμός του τρομοκράτη αποκόβει το οποιοδήποτε πέρασμα μέσα στην κοινωνία, εξαιτίας του γεγονότος ότι η κυρίαρχη ιδεολογία έχει ήδη ορίσει το ποιος είναι ο τρομοκράτης. Βέβαια εδώ χρειάζεται να γίνει μια επισήμανση όσον αφορά τα επαναστατικά κινήματα. Είναι δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα η ένοπλη επαναστατική οργάνωση τύπου RAF, και το ένοπλο τμήμα ενός εξεγερμένου μέρους. Το ένα έρχεται **στην κοινωνία**, το άλλο **έρχεται από την κοινωνία**, αυτή την διαφοροποίηση την κάνουμε για να δείξουμε ότι αυτός που έχει μια κοινωνική βάση δεν είναι τόσο ευάλωτος στον χαρακτηρισμό του τρομοκράτη, χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού που λέμε είναι οι Ζαπατίστας σήμερα, και οι πολιτιφυλακές των εξεγερμένων Ισπανών του '36.

Με την κατάρρευση του τύπου σοσιαλισμού στην Ανατ. Ευρώπη

κατέρρευσε φυσικά και το δίπολο "ελεύθερος κόσμος-κομμουνισμός", μένοντας για λίγο οι δυτικοί χωρίς βαρβάρους, γρήγορα δημιούργησαν το νέο ιδεολόγημα "ανθρώπινα δικαιώματα-τρομοκρατία", που αναλύεται στην φράση "προστατεύουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα από τους τρομοκράτες". Αυτό ο ιδεολογικός μηχανισμός ήταν που στήριξε τις πιο κραυγαλέες επεμβάσεις στο Ιράκ και στην Γιουγκοσλαβία, αλλά και τόσες άλλες "αναριθμητές" και "μακρινές". Η μετάβαση από το ένα ιδεολογικό σχήμα στο άλλο ήρθε εύκολα, αφού βέβαια είχε ήδη προετοιμαστεί το έδαφος από την δεκαετία του '80. Περιττό(;) να πούμε ότι σαν ιδεολόγημα δεν έχει την παραμικρή ανταπόκριση στην αλήθεια και στους πραγματικούς λόγους των επεμβάσεων. Έτσι λοιπόν ο ίδιος μηχανισμός που το '60 δημιουργούσε παντού κομμουνιστές, σήμερα δημιουργεί τρομοκράτες.

Οι τρομοκράτες στην αμερικάνικη έκδοση της φιλολογίας ποτέ δεν είναι αμερικάνοι, ακόμα και ο ΜακΒέι που ανατίναξε κυβερνητικό κτίριο σκοτώνοντας 200 περίπου άτομα (μια κλασική περίπτωση τρομοκρατίας -αλήθεια στις ανά τον κόσμο επθήσεις τρομοκρατών ενάντια σε αμερικάνικους στόχους σκοτώθηκαν ποτέ τόσο με ένα χτύπημα;) δεν θεωρήθηκε τρομοκράτης, παρά απλά αδιάτακτος δολοφόνος. Οι τρομοκράτες πάντα βρίσκονται μακριά -όχι απαραίτητα γεωγραφικά, αλλά και πολιτιστικά- και έχουν ένα είδος "εξωτισμού".

Από την άλλη στην Ελλάδα παρόλη την 28ετή σχεδόν δράση της ΙΤΝ είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον το ότι κανείς υπήκοος αυτού του κράτους δεν νιώθει να απειλείται από αυτήν -η αλήθεια είναι ότι οι υπήκοοι αυτής της χώρας έχουν πιο πολυτελείς έγνοιες. Το ότι η Ελλάδα συντονίζεται και συμφωνεί με τις ΕΠΑ είναι γεγονός, από την στιγμή που βρίσκεται σαν ένας μικρός εμβέλειος (σε σύγκριση με τους άλλους) ιμπεριαλιστής στην μεγάλη τους παρέα, αυτό όμως το γεγονός δεν έχει καμία σχέση με την "εξάρτηση" από τον ιμπεριαλισμό και φυσικά δεν μιλάμε για καμιά αμερικανόδουλη κυβέρνηση -αλλά αυτό δεν μπορεί να σημαίνει ότι θα παραβλέψουμε και τον ρόλο των ΕΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο. Η κατάδειξη του ιμπεριαλισμού φυσικά πρέπει να αφορά πρώτα τους ντόπιους αρχισέλγκες και ύστερα τα υπερταλαντικά ή μη αφεντικά. Οποιαδήποτε άλλη τακτική ("φονιάδες των λαών αμερικάνοι") σαν αποτέλεσμα έχει μόνο την κάλυψη και το "ξεκάρφωμα" των ελληνικών αφεντικών.

Ουσιαστικά σήμερα η τρομοκρατία δεν έχει αλλά και μόνο σαν στόχο να σκοτώνει αβέρτα κόσμο, βασική της επιδίωξη είναι πα και ήδη από το 1945 και μετά να δημιουργήσει φόβο σε ευρύ κοινωνικό πεδίο, προκειμένου να είναι πιο εύκολη η χειραγώγηση. Έτσι συνήθως αρκούν μερικές βόμβες του τύπου Piazza Fontana στην Ιταλία το '69 -όπου αρκούσε η έκρηξη μιας βόμβας με 20 περίπου νεκρούς και η ανακάλυψη μερικών άλλων πριν εκραγούν, για να αρχίσουν οι διώξεις αναρχικών και ακροαριστερών, και να γλυτώσουν την εξουσία τους από την αναμενόμενη εξέγερση. Απ' την άλλη κανένα αντάρτικο πόλης δεν χτυπούσε στα τυφλά τον πληθυσμό για να του προκαλέσει ανασφάλεια, οι στόχοι τους ήταν συγκεκριμένοι και με κοινά χαρακτηριστικά, εξαίρεση αποτελούν μερικά εθνικοαπελευθερωτικά αντάρτικα τύπου IRA και ΕΤΑ (αν και εδώ πάλι είναι δύσκολο να μιλήσει κανείς με σιγουριά πόσο αυτά τα χτυπήματα είναι του κράτους ή του αντάρτικου, και πόσο κράτος και οργάνωση ταυτίζονται). Και μια και το έφερε η κουβέντα θα πρέπει να ξαναεπιρωθεί ότι όσες ένοπλες οργανώσεις δικαιολογούν την βία τους στο όνομα της επανάστασης ή του προλεταριάτου, χωρίς δηλ. να αποτελούν ένοπλη τμήμα κάποιων εξεγερμένων δεν είναι παρά σταλινικά υπόλοιπα -ποια η διαφορά να λες "είμαι το κόμμα του προλεταριάτου" και να λες "σκοτώσαμε τον τάδε στο όνομα της κοινωνικής επανάστασης"; Και στην τελική καμιά ένοπλη οργάνωση δεν προκάλεσε τίποτα, σε αντίθεση με την συνείδηση που έχει ήδη προκαλέσει πολλά (αλλά σε καμία περίπτωση αρκετά) -εξάλλου όταν θα χρειαστούμε όπλα δεν θα τα ψωνίσουμε από το super market, έτσι; Εν τέλει αυτό που λείπει και αυτό που έλειπε πάντα ήταν η συνείδηση και όχι τα όπλα.

Αυτό, λοιπόν που οφείλουμε να κατανοήσουμε -τουλάχιστον να κατανοήσουμε- σε σχέση και με τον νέο τρομονόμο, αλλά και συνολικά με το ζήτημα της τρομοκρατίας, είναι και η θέση του ελληνικού κράτους σ' αυτή την έρμη γειτονιά του πλανήτη. Έχουμε ήδη αναφέρει ότι γενικότερα η νομοθεσία, είτε είναι προϊόν ιδεολογίας είτε θέλει να παράγει ιδεολογία, είτε σχηματοποιεί και υλοποιεί κάτι που ήδη υπάρχει μέσα στην κοινωνία. Η νομοθεσία "για το οργανωμένο εγκλημα" έρχεται όμως επιπλέον να καλύψει ένα κενό που αφορά και την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους -άλλωστε η γειτονιά μας είναι γεμάτη τρομοκράτες. Το θέμα δεν είναι αν αυτή την τακτική την επιβάλλουν οι ΕΠΑ -να σημειωθεί εδώ, για μια ακόμη φορά, ότι δεν υπονοούμε κανέναν είδους εξάρτηση ή υποταγή, πως είναι δυνατόν όταν η μόνη διαφορά τους είναι η εμβέλεια;- το ζήτημα είναι

ότι αυτή η τακτική θα βρει την εφαρμογή της πάνω στα σώματα όσων περισσεύουν και άρα εμποδίζουν ή/και όσων εμποδίζουν και άρα περισσεύουν.

Αναφέραμε παραπάνω ότι ο ιδεολογικός μηχανισμός του διπόλου "τρομοκρατία-ανθρώπινα δικαιώματα" έχει αντικαταστήσει τον παλαιότερο, και όχι πα τόσο χρήσιμο "κομμουνισμός-ελεύθερος κόσμος", προκειμένου να υπάρξουν εκείνες οι δικαιολογίες που θα επιτρέψουν την επέμβαση για την προάσπιση των "ανθρωπίνων δικαιωμάτων". Θεωρούμε ότι το ελληνικό κράτος δεν αισθάνεται τόσο απειλημένο από τον εσωτερικό εχθρό όσο από τον εξωτερικό -ή από τους εξωτερικούς. Ποιος μπορεί να θεωρήσει απίθανο να αρχίσουν οι διάφοροι τρομοκράτες ανά τα Βαλκάνια όπου και έχει επεδράσει ο ελληνικός στρατός να βάλουν εναντίον του; Ποιος μπορεί να αποκλείσει να αρχίσουν να υπάρχουν επθήσεις σε επεκτεταμένες ελληνικών συμφερόντων ανά την Βαλκανική; Κάπως δεν θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αυτοί οι "άλλοι"; Τί θα γίνει αν, ας πούμε ο UCK "επεκτείνει" την δράση του στα ελληνοαλβανικά σύνορα; Τί θα γίνει αν ο UCK αρχίσει να δρα εντός του ελληνικού κράτους; (Φανταζόμαστε και λέμε τώρα... αν και η εποχή μας έχει αποδείξει ότι δεν διαθέτει λιγότερη φαντασία από εμάς). Με μια "σύσταση και συμμορία" θα την βγάλουν; Ας μην ξεχνάμε ότι και οι ΕΠΑ πρόβλημα με την τρομοκρατία δεν έχουν στο εσωτερικό τους, αλλά στο εξωτερικό τους εκει δηλ. όπου βρίσκεται κάτι (στρατός, κεφάλαια, συμφέροντα) που απειλείται ή μπορεί να απειληθεί.

Όσον αφορά και τους από 'δω των συνόρων το πρόβλημα με τον τρομονόμο δεν είναι τόσο ότι δεν πληροφορήθηκε σωστά η ελληνική κοινωνία: στα τέλη Απριλίου του '01, η ελληνική κοινωνία απέδειξε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ότι για ό,τι νοιάζεται αντιδρά (βλ. ήρεμα γεράματα -λες και ζει μια τρελλή νύκτ). Αυτή η στιγμή ας καταγραφεί στην ιστορία... Αν λοιπόν η ελληνική κοινωνία νοιαζόταν για τον τρομονόμο **θα ανηδρούσε** ακόμα και μέσα στο πιο αστικοδημοκρατικό πλαίσιο που μπορεί να σκεφτεί και η πιο νοσηρή αριστερή διάνοια δημιουργίας λακών μετώπων. Κατί τέτοιο δεν έχει συμβεί μέχρι τώρα. Θα συμβεί; Δεν ξέρουμε αλλά αισιόδοξοι **δεν μπορούμε** να είμαστε.

Αυτά. Τα όπλα μάς τα δίνουν οι καιροί, αλλά θες και χέρια... ας βγουν από τις τσέπες.

The night of the living dead

Να ένα θέμα που δεν χρειάζεται προλόγους και εισαγωγές.

Στο προηγούμενο τεύχος θίξαμε κάποια πράγματα σχετικά με την τρομοκρατία και τον τρομονόμο αλλά πιστεύουμε ότι θα πρέπει να προστεθούν και άλλα, προκειμένου να τεθεί το ζήτημα σε μια πιο σαφή βάση. Για αρχή όμως ας ξεκαθαρίσουμε και ένα -δυο πράγματα γύρω από τον όρο τρομοκρατία, διότι ορισμένες φορές τα γνωστά καπάκια ("Το κράτος είναι ο μόνος τρομοκράτης") δεν φτάνουν.

Η τρομοκρατία σαν μέθοδος και σαν ιδεολογία έχει την καταγωγή της στην γαλλική επανάσταση όπου μολις η αστική τάξη είχε καταλάβει την εξουσία, εμπνόσε και εφάρμοσε αυτή την μέθοδο και ιδεολογία προκειμένου να αντιμετωπίσει τους εχθρούς της -για να το θέσουμε κοινά... Από τότε κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι, ή πολύ αίμα... Όμως όσον αφορά την τρομοκρατία ένα συμπέρασμα είναι σίγουρο: ότι αυτή ασκείται από οργανωμένες εξουσίες. Αν τώρα αυτό θυμίζει την βεμπεριανή ρήση για το κράτος δεν φταίμε εμείς (και μάλλον ούτε ο Βέρμπερ). Και ισχυριζόμαστε ότι η τρομοκρατία ασκείται μόνο από οργανωμένες εξουσίες (οι εξουσίες εκείνες που διαθέτουν στρατό, δικαστήρια, νόμους), καθώς και εξουσίες εν τη γενέσει τους, κυρίως απελευθερωτικών κινήματων, απλούστατα επειδή μόνο αυτές έχουν την δυνατότητα να τρομοκρατήσουν: **δηλ. να σφάζουν κόσμο**. Οι μικρές ένοπλες επαναστατικές ομάδες -δυστυχώς ή ευτυχώς- δεν έχουν αυτή την δυνατότητα, επίσης αυτή την δυνατότητα ενώ μπορεί να την έχει ένας επαναστατικός στρατός, δηλ. το ένοπλο τμήμα της μερική εξεγερμένης κοινωνίας σε έναν εμφύλιο πόλεμο, το πιο πιθανό είναι να μην την χρησιμοποιήσει -βασικά για λόγους προπαγάνδας, χωρίς να λείπουν και οι εξαιρέσεις. Κάνοντας τους ιστορικούς για λίγο θα λέγαμε ότι η τρομοκρατία σαν μέθοδος (ιδεολογία έχει περάσει ήδη από δύο φάσεις και τώρα βρίσκεται στην τρίτη φάση της.

Ως πρώτη φάση θα μπορούσαμε να περιγράψουμε την ιστορική περίοδο από την Γαλλική Επανάσταση ως και το τέλος της Ισπανικής Επα-

τοθεσία δεν αφορά μα μόνο κινήματα που έχουν πολιτικά χαρακτηριστικά, αλλά διευρύνεται ακόμα περισσότερο δημιουργώντας ένα περισσότερο ανομοιογενές μείγμα που περιλαμβάνει σχεδόν τα πάντα. Έτσι ο πόλεμος των καρτέλ στην Κολομβία είναι τρομοκρατία, όπως και οι ισλαμιστές, όπως και τα γκαζάκια σε πολυεθνικές, όπως και ("ο αγώνας τώρα δικαιώνεται") οι πορείες του ΚΚΕ το '99. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εκθέσεις του State Department κάνουν ένα περιεργο ανακάτεμα των όρων "αντιαμερικανική ενέργεια" και "τρομοκρατία" καθιστώντας σαφές μέσα από την σύγχυση αυτό που αναφέραμε παραπάνω: **οπδύποτε αντιαμερικανικό είναι τρομοκρατία**. Βέβαια το αντιαμερικανικό είναι τόσο ευρύ, που μπορεί να περιλαμβάνει όλα όσα είναι αμερικάνικα: από συμφέροντα βιομηχανιών και πολυεθνικών, μέχρι το οργανωμένο έγκλημα την πορνογραφία, τα ναρκωτικά, το λογισμικό και τα μουσικά CD (να επιστημόνουμε εδώ την συμφωνία Ελλάδας-ΕΠΑ πριν κάποιο καιρό για τον έλεγχο της πειρατείας στα CD καθώς και εδώ κάνονται πολλά λεφτά -ίσως να ακούσατε στο ραδιόφωνο ή να διαβάσατε καταχωρήσεις για την πειρατία της ΑΕΙΠΠΙ (Ανώνυμος Εταιρεία Προστασίας Πνευματικής Ιδιοκτησίας)- λέτε να 'ρθει εκείνη η μέρα που το να αγοράζεις τα "μαύρα" CD της LadyD, να θεωρείται αντιαμερικανική ενέργεια;).

Σε αυτό το σημείο όμως είναι αναγκαία μια σειρά διευκρινίσεων. Άλλο πράγμα είναι ο πόλεμος, άλλο πράγμα είναι το έγκλημα, άλλο πράγμα η πολιτική βία, άλλο πράγμα η κοινωνική διαμαρτυρία, και άλλο πράγμα η τρομοκρατία. Είναι άλλα πράγματα όχι μόνο αφηρημένα σαν έννοιες, αλλά και σαν νομικές διαφοροποιήσεις. Κάθε μια από αυτές τις καταστάσεις (εκτός της τρομοκρατίας), έχει και μια επίσημη αναγνώριση εκ μέρους του κράτους: έτσι π.χ. όταν δύο κράτη βρεθούν σε εμπόλεμη κατάσταση όσοι αντίπαλοι στρατιώτες κρατηθούν είναι αιχμάλωτοι πολέμου, δεν είναι ούτε εγκληματίες ούτε τρομοκράτες. Ο εγκληματίας από την άλλη έχει μια σειρά δικαιωμάτων απέναντι στο κράτος, η πολιτική βία αναγνωρί-

νάστασης του 1936. Το βασικό χαρακτηριστικό εκείνης της περιόδου ήταν η μαζική φυσική εξόντωση των πληθυσμών προκειμένου να εμπνεύσουν τον φόβο, τα παραδείγματα άφθονα: η Παρισινή Κομμούνια, το 1905 στην Ρωσία, το 1918 στην Γερμανία, η Κροστάνδη το 1921, οι εκκαθαρίσεις του σταλινικού καθεστώτος το 1936, το 1939 στην Ισπανία.

Ως δεύτερη φάση θα περιγράψαμε εκείνη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ως και την κατάρρευση του (αν)ύπαρκτου σοσιαλισμού. Βασικό χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η εγκατάλειψη του "μοντέλου των μαζικών σφαγών", λόγω και του Παγκοσμίου Πολέμου αλλά και ενός "εκδημοκρατισμού" που εξαπλώθηκε στον δυτικό κόσμο. Την βρώμικη δουλειά τώρα ανέλαβαν να την κάνουν παρακρατικές ομάδες, οι μουσικές υπηρεσίες, και από την δεκαετία του '70 και μετά η χειραγώγηση ομάδων αντάρτικου πόλης, με κλασικό παράδειγμα τις Ερυθρές Ταξιαρχίες -όπου φάνηκε πόσο η δολοφονία του Μόρο εξυπηρετούσε τα συμφέροντα του κράτους.

Το ζήτημα που προκύπτει σήμερα με την τρομοκρατία έχει κάποια χαρακτηριστικά εξαιρετικά ενδιαφέροντα με πρώτο από όλα το παράδοξο να βλέπουμε σήμερα στον μσό πλανήτη να υπάρχουν τρομοκράτες. Ας πιάσουμε λοιπόν το ζήτημα από την αρχή του, τουλάχιστον όσον αφορά (αυτό που θα ονομάσουμε) τρίτη περίοδο της τρομοκρατίας...

Ήδη από την δεκαετία του '80 επί κυβέρνησης Ρήγκαν ξεκίνησε η ονοματοθεσία όλων των δραστηριοτήτων, οι οποίες με τον ένα ή άλλο τρόπο ήταν αντίθετες στα συμφέροντα των ΕΠΑ ως "τρομοκρατικές ενέργειες". Αυτό δεν είναι απλά μια αλλαγή της ταμπέλας. Εκεί που πριν οτιδήποτε αντιαμερικανικό ονομάζονταν κομμουνιστικό, τώρα ονομάζεται τρομοκρατικό. Τί σημαίνει όμως το να χαρακτηρίζεις έναν ή κάποιους τρομοκράτες; Ένα πρώτο που έρχεται να πετύχει αυτός ο χαρακτηρισμός είναι η νομιμοποίηση (είτε στα χαρτιά είτε στην "κοινή γνώμη") της οποίας επέμβασης εκ μέρους του ΟΗΕ ή του ΝΑΤΟ ή του οποιουδήποτε -γιατί ως γνωστόν οι τρομοκράτες είναι καταδικαστέοι και άκρως επικίνδυνοι. Τότε, την δεκαετία του '80, τρομοκράτες ήταν η PLO, τα κινήματα της Λ. Αμερικής και δε σημαζεύεται, αλλά όλα αυτά είχαν κάτι κοινό, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο έχουν κάτι το πολιτικό (επεδίωκαν την αλλαγή μιας πολιτικής κατάστασης), σήμερα αυτό έχει πάψει να ισχύει στον ίδιο βαθμό. Η ονομα-

ζεται (τουλάχιστον θεωρητικά) ως κάτι το διαφορετικό από το έγκλημα, οι διαδηλώσεις, οι απεργίες και οι διαμαρτυρίες δεν είναι καν παράνομες εκτός ειδικών περιπτώσεων. Με όλα αυτά δεν υπονοούμε την καλοσύνη του κράτους απέναντι σε κάποιους, ούτε πόσο καλά ρυθμισμένο είναι το νομικό σύστημα, απλώς καλό είναι να έχουμε υπόψη μας και μερικά πράγματα (τουλάχιστον) που συμβαίνουν και ισχύουν στον χώρο της κυρίαρχης ιδεολογίας. Με άλλα λόγια λοιπόν οποιαδήποτε από τις παραπάνω καταστάσεις με τον έναν ή τον άλλο τρόπο διατηρεί κάποιο είδος νομικού δικαίου απέναντι στο κράτος, καθώς και τα όρια δράσης του ίδιου του κράτους κάθε φορά -το γιατί συμβαίνει αυτό δεν είναι του παρόντος να το εξετάσουμε. Τί συμβαίνει όμως όταν ο άλλος άγεται -ή τον υπάγουν οι άλλοι, εδώ θα κολλήσουμε;- σε έναν ορισμό ο οποίος "λύνει" τα κέρια του κράτους; Για παράδειγμα, όταν ο αιχμάλωτος πολέμου χαρακτηριστεί τρομοκράτης και αφού πριν οι πολεμικές του ενέργειες χαρακτηριζούν τρομοκρατικές (πόσες φορές δεν ακούσαμε τους βίαιους θανάτους στρατιωτών στο Κόσοβο από τον UCK να χαρακτηρίζονται ως δολοφονίες), κανένα κράτος δεν χρειάζεται να δικαιολογήσει ή να δικαιολογηθεί σε κανένα αφού ως γνωστόν οι τρομοκράτες δεν είναι άνθρωποι αλλά αδιόστακα δολοφονικά τέρατα. Ερώτηση: χρειαζόταν το κράτος μέχρι τώρα να δικαιολογεί τις ενέργειες του; Η απάντηση δεν είναι ούτε ναι ούτε όχι. Ορισμένες φορές χρειάζεται να δικαιολογεί αλλά και μόνο για να διατηρεί τα προσχήματα, άλλες φορές δεν χρειάζεται καθόλου να δικαιολογήσει τίποτα και σε κανένα. Η αλλαγή όμως αυτή σημαίνει ότι πα ότι και να κάνει απέναντι σε τρομοκράτες, όποια μεταχείριση και να τους επιφυλάσσει το κράτος θα είναι ήδη δικαιολογημένο -διότι ως γνωστόν η τρομοκρατία μπλα-μπλα-μπλα.

Ένα ακόμα σημείο είναι ποια χρησιμότητα έχει ο χαρακτηρισμός του άλλου σαν τρομοκράτη. Καταρχάς είναι ένας "υποβιβασμός". Το τάδε πολιτικό καθεστώς ονομάζοντας τους αντίπαλους του τρομοκράτες ουσιαστικά δεν τους αναγνωρίζει και σαν αντίπαλους. Όταν δύο εμπόλεμα μέρη, το ένα μέρος που έχει και την δυνατότητα του ορισμού, δεν αναγνωρίζει το γεγονός ότι ο άλλος είναι αντίπαλος του τότε παύουν να είναι αντίπαλοι -σε ένα νομικό επίπεδο βέβαια, αλλά και στις κοινωνικές συνειδήσεις του μέρους που ορίζει. Είναι σαφές πιστεύουμε ότι η σχέση "αντίπαλος" δεν έχει την ίδια ποιότητα με την σχέση "νομιμότητα-τρομοκρατία".

